

**Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Evropská občanská iniciativa
Zachraňte včely a zemědělce****(stanovisko z vlastní iniciativy)**

(2023/C 100/07)

Zpravodaj: **Arnold PUECH d'ALISSAC**

Rozhodnutí plenárního shromáždění	19. 5. 2022
Právní základ	čl. 52 odst. 2 jednacího řádu stanovisko z vlastní iniciativy
Odpovědná sekce	Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí
Přijato v sekci	24. 11. 2022
Přijato na plenárním zasedání	15. 12. 2022
Plenární zasedání č.	574
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	168/0/2

1. Závěry a doporučení

1.1. Úspěch této evropské občanské iniciativy ukazuje, že evropští občané mají od Evropské komise velmi vysoká očekávání. EHSV by především rád poblahopřál organizátorovi a ocenil nasazení občanů, kteří se zasloužili o tento úspěch, s ohledem na to, jak je obtížné shromáždit všechny potřebné podpisy. Vyzývá proto Evropskou komisi, aby na požadavky této evropské občanské iniciativy poskytla přesné a konkrétní odpovědi.

1.2. EHSV vyjadřuje politování nad tím, že se ve zvoleném názvu Zachraňte včely a zemědělce neodrazil hlavní cíl této evropské občanské iniciativy, tj. ukončit do roku 2035 používání syntetických pesticidů. EHSV mimoto upozorňuje, že Evropská komise připravuje nebo již přijala řadu právních aktů na ochranu včel, opylovačů a biologické rozmanitosti, na podporu udržitelného používání pesticidů a na pomoc zemědělcům při agroekologické transformaci. Uznává nicméně, že se v rámci těchto opatření nepodařilo plně dosáhnout zamýšlených cílů. Vyzývá proto Evropskou komisi, aby přijala další opatření ke skutečnému a účinnějšímu dosažení svých ambiciózních cílů. Doporučuje například ve větší míře podporovat přesné zemědělství, digitální zemědělství, biologickou ochranu, robotiku a také agroekologii.

1.3. EHSV zdůrazňuje, že je třeba vzít v potaz všechny tři pilíře udržitelnosti (environmentální, sociální a ekonomický), aniž by byl v zásadním kontextu udržitelnosti systémů a potravinové soběstačnosti opomíjen ekonomický aspekt, jemuž se často nevěnuje pozornost.

1.4. EHSV rovněž vyzývá Evropskou komisi, aby před přijetím jakéhokoli rozhodnutí provedla posouzení dopadu, zejména s cílem posoudit náklady dané iniciativy pro zemědělskou výrobu a hospodářství, které je třeba porovnat s ekonomickými náklady, jež zemědělcům způsobuje úbytek biologické rozmanitosti.

2. Souvislosti

2.1. *Evropská občanská iniciativa prosazující zemědělství, které je šetrnější ke včelám, lidem a životnímu prostředí*

2.1.1. Nástroj evropské občanské iniciativy nabízí evropským občanům možnost aktivně se zapojit do demokratických procesů Evropské unie (EU) a vyzvat Evropskou komisi, aby navrhla nové právní předpisy. Jakmile evropská občanská iniciativa získá podporu alespoň jednoho milionu občanů EU a dosáhne potřebných prahových hodnot alespoň ve čtvrtině členských států⁽¹⁾, musí na ni Evropská komise reagovat.

⁽¹⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/788 ze dne 17. dubna 2019 o evropské občanské iniciativě (Úř. věst. L 130, 17.5.2019, s. 55)..

2.1.2. Evropská občanská iniciativa „Zachraňte včely a zemědělce! Začněme se zemědělstvím, které je šetrné ke včelám a nenarušuje zdravé životní prostředí“ dosáhla těchto prahových hodnot, a proto vyzývá Evropskou komisi, aby navrhla právní akty s cílem ukončit do roku 2035 používání syntetických pesticidů, obnovit biologickou rozmanitost a podpořit zemědělce v procesu transformace.

2.2. Kontext úbytku opylovačů a biologické rozmanitosti v Evropě

2.2.1. Výzvy této evropské občanské iniciativy přicházejí v době, kdy v Evropě klesá počet včel. Podle Evropského červeného seznamu včel dochází k tomuto úbytku u jedné třetiny druhů včel a motýlů a desetině z nich hrozí vyhynutí⁽²⁾.

2.2.2. 84 % evropských plodin je však alespoň částečně opylováváno živočichy⁽³⁾ a 78 % volně rostoucích rostlin v EU závisí na hmyzích opylovačích⁽⁴⁾. Jejich ochrana má tedy v současném zásadním kontextu zajišťování potravin a potravinové soběstačnosti pro zemědělskou produkci klíčový význam. Včely jsou navíc nezbytné pro produkci medu, přičemž EU je v tomto ohledu soběstačná jen ze 60 %. K uspokojení poptávky potřebuje dovážený med (přičemž 28 % dováženého medu pochází z Číny), který se kvalitou nevyrovná evropskému medu.

2.2.3. Podle hodnotící zprávy Mezivládní vědecko-politické platformy pro biologickou rozmanitost a ekosystémové služby (IPBES)⁽⁵⁾ o opylovačích, opylování a produkci potravin jsou hlavními příčinami úbytku opylovačů změny ve využívání půdy, intenzivní zemědělské postupy a používání pesticidů, znečištění životního prostředí, invazní nepůvodní druhy, patogeny a změna klimatu.

2.2.4. Pro to, aby se včelám dařilo a včelaři měli pravidelnější produkci medu, má zásadní význam také diverzifikovaná potrava (nektar a pyl) dostupná v dostatečném množství po celý rok⁽⁶⁾.

2.2.5. Úbytek včel je součástí globálnějšího kontextu úbytku biologické rozmanitosti. Ve zprávě IPBES o globálním posouzení biologické rozmanitosti a ekosystémových služeb⁽⁷⁾ z roku 2019 totiž byl konstatován nebývalý úbytek biologické rozmanitosti.

2.2.6. V návaznosti na tyto zprávy IPBES zveřejnil v květnu 2022 Národní výzkumný ústav pro zemědělství, potraviny a životní prostředí (INRAE) a francouzský Výzkumný ústav pro využívání moře (IFREMER) kolektivní vědeckou expertízu o dopadech přípravků na ochranu rostlin na biologickou rozmanitost a ekosystémové služby⁽⁸⁾. V této expertíze se poukazuje na to, že k úbytku biologické rozmanitosti přispívá řada různých faktorů a že je vzhledem k jejich provázanosti obtížné stanovit, v jaké míře se na tomto úbytku podílí přípravky na ochranu rostlin. Díky vědeckým poznatkům však kolektivní vědecká expertíza dokázala stanovit jasnou příčinnou souvislost mezi používáním přípravků na ochranu rostlin a úbytkem některých populací, což se týká i hmyzích opylovačů.

2.3. Evropská komise připravuje nebo již přijala řadu právních aktů na ochranu včel, na podporu udržitelného používání pesticidů a obnovy biologické rozmanitosti a na pomoc zemědělcům při agroekologické transformaci

2.3.1. Pokud jde o ochranu včel a opylovačů: EU v roce 2018 zahájila iniciativu EU zaměřenou na opylovače, jejímž cílem je bojovat proti úbytku volně žijících opylovačů v EU. Zahrnuje deset opatření v rámci tří prioritních témat:

- zlepšení znalostí o úbytku opylovačů, jeho příčinách a důsledcích,
- řešení příčin úbytku opylovačů,
- zvyšování povědomí, zapojování společnosti jako celku a podpora spolupráce.

⁽²⁾ Nieto a kol., *European Red List of Bees* (Evropský červený seznam včel), 2014.

⁽³⁾ Williams, I. H., *The dependence of crop production within the European Union on pollination by honeybees* (Závislost rostlinné výroby v Evropské unii na opylování včelami medonosnými), 1994.

⁽⁴⁾ Ollerton a kol., *How many flowering plants are pollinated by animals?* (Kolik kvetoucích rostlin je opylováváno živočichy?), 2011.

⁽⁵⁾ IPBES, *Assessment Report on Pollinators, Pollination and Food Production*, 2016.

⁽⁶⁾ ITSAP, *Ressources alimentaires pour les abeilles*, 2015.

⁽⁷⁾ IPBES, *Le rapport de l'évaluation mondiale de la biodiversité et des services écosystémiques*, 2019.

⁽⁸⁾ INRAE a IFREMER, *Impacts des produits phytopharmaceutiques sur la biodiversité et les services écosystémiques*, 2022.

Evropský účetní dvůr však ve své zvláštní zprávě č. 15/2020 o ochraně volně žijících opylovačů v EU⁽⁹⁾ konstatoval, že „tato iniciativa měla na zastavení jejich úbytku jen malý účinek a že pro naplnění svých cílů potřebuje lepší řízení“. Sama Evropská komise ostatně ve své zprávě o provádění iniciativy⁽¹⁰⁾ uznala, že ačkoli bylo dosaženo významného pokroku při provádění opatření iniciativy, je třeba vyvinout další úsilí v boji proti různým příčinám úbytku.

2.3.2. Pokud jde o snižování dopadů a rizik přípravků na ochranu rostlin: Evropská komise zahájila přezkum své směrnice o udržitelném používání pesticidů, aby vyřešila hlavní problém omezené účinnosti směrnice při snižování jejich používání a rizik pro lidské zdraví a životní prostředí, a v červnu 2022 předložila nový návrh nařízení⁽¹¹⁾. Mezi hlavní opatření patří:

- právně závazné cíle na úrovni EU snížit do roku 2030 používání a riziko chemických pesticidů a používání nejnebezpečnějších pesticidů o 50 %,
- nová opatření, která zajistí, aby zemědělci prováděli integrovanou ochranu rostlin,
- mimo stanovené výjimky zákaz všech pesticidů v citlivých oblastech.

2.3.3. Uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh v EU je přísně regulováno. Právní rámec pro uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh v EU je stanoven nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009⁽¹²⁾. V souladu s ním se před schválením účinné látky na evropské úrovni provádí posouzení rizik, aby se předešlo možným nepříznivým účinkům na zdraví nebo životní prostředí. Kromě toho právě probíhá revize pokynů pro posuzování rizik přípravků na ochranu rostlin pro včely („Bee Guidance Document“⁽¹³⁾), aby se zohlednil nejnovější vědecký vývoj v této oblasti.

2.3.4. Pokud jde o obnovu biologické rozmanitosti v zemědělských oblastech: EU se může opřít, i když se to netýká pouze zemědělských oblastí, o síť Natura 2000 a směrnice o ptácích⁽¹⁴⁾ a stanovištích⁽¹⁵⁾, které tvoří základ evropských právních předpisů v oblasti ochrany přírody. Evropská komise rovněž zavedla Strategii EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030⁽¹⁶⁾. Tato strategie zahrnuje opatření a závazky k obnově biologické rozmanitosti v zemědělských oblastech, jak je uvedeno v návrhu nařízení o obnově přírody⁽¹⁷⁾, který Evropská komise předložila dne 22. června 2022. Konkrétně článek 8 návrhu by měl zakotvit závazný cíl pro členské státy zvrátit do roku 2030 pokles populací opylovačů a článek 9 by měl zakotvit závazky k obnově zemědělských ekosystémů, například pokrýt do roku 2030 alespoň 10 % zemědělské plochy EU „krajinnými prvky s vysokou rozmanitostí“.

2.3.5. Pokud jde o pomoc zemědělcům při transformaci: nová SZP na období 2023–2027 je klíčovým nástrojem k dosažení ambiciózních cílů Zelené dohody pro Evropu a k podpoře zemědělců. Ze zvláštní zprávy Účetního dvora z roku 2020 vyplývá, že přínos současné SZP nezastavil úbytek biologické rozmanitosti v zemědělství⁽¹⁸⁾. Účetní dvůr dospěl k závěru, že „způsob, jakým Komise sleduje výdaje na biologickou rozmanitost v rozpočtu EU, není spolehlivý, dopad přímých plateb SZP je omezený nebo není znám a že Komise a členské státy upřednostňují opatření rozvoje venkova s menším dopadem“. V rámci nové SZP mají být uskutečněna nová opatření s cílem zlepšit její dopad na životní prostředí, jako je například lepší podmíněnost.

⁽⁹⁾ Evropský účetní dvůr, Zvláštní zpráva č. 15/2020.

⁽¹⁰⁾ COM(2021) 261 final.

⁽¹¹⁾ COM(2022) 305 final.

⁽¹²⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009 ze dne 21. října 2009 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh a o zrušení směrnice Rady 79/117/EHS a 91/414/EHS (Úř. věst. L 309, 24.11.2009, s. 1).

⁽¹³⁾ Evropský úřad pro bezpečnost potravin, *Revised guidance on the risk assessment of plant protection products on bees (Apis mellifera, Bombus spp. and solitary bees)*, 2022.

⁽¹⁴⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně volně žijících ptáků (Úř. věst. L 20, 26.1.2010, s. 7).

⁽¹⁵⁾ Směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (Úř. věst. L 206, 22.7.1992, s. 7).

⁽¹⁶⁾ COM(2020) 380 final.

⁽¹⁷⁾ COM(2022) 304 final.

⁽¹⁸⁾ Evropský účetní dvůr, Zvláštní zpráva č. 13/2020.

2.3.6. Na opylovače mohou mít nepřímo příznivý vliv i právní předpisy a kroky EU v jiných odvětvích než v zemědělství, například legislativní balíček „Fit for 55“, co se týče cíle EU snížit do roku 2030 emise uhlíku o 55 % (protože změna klimatu má dopad i na včely), akční plán nulového znečištění, jehož cílem je odstranit znečištění ovzduší, vody a půdy, směrnice o obnovitelných zdrojích energie nebo nová Lesní strategie EU, v jejímž rámci chce Evropská komise do roku 2030 vysadit v Evropě tři miliardy stromů.

3. Obecné připomínky

3.1. EHSV zdůrazňuje význam evropských občanských iniciativ jakožto nástroje přímé účasti evropských občanů. Evropská občanská iniciativa je totiž nejsilnějším nástrojem participativní demokracie na evropské úrovni. EHSV jakožto prostředník mezi organizacemi občanské společnosti a evropskými orgány v průběhu let docílil posílení významu evropských občanských iniciativ a jejich viditelnosti v každodenní práci evropských orgánů. Těší jej, že toto stanovisko je prvním předkládaným stanoviskem ke konkrétní evropské občanské iniciativě, a to ještě před reakcí Evropské komise, a vyzývá Evropskou komisi, aby na předložené požadavky poskytla přesné odpovědi.

3.2. EHSV vyjadřuje politování nad tím, že se ve zvoleném názvu Zachraňte včely a zemědělce neodrazil hlavní cíl této evropské občanské iniciativy, tj. ukončit do roku 2035 používání syntetických pesticidů. Poukazuje na to, že Evropská komise připravuje nebo již přijala řadu právních aktů, které se snaží na tyto požadavky reagovat, ale uznává, že se v rámci těchto opatření nepodařilo plně dosáhnout zamýšlených cílů. Vyzývá proto Evropskou komisi, aby přijala další opatření ke skutečnému a rychlejšímu dosažení svých cílů. EHSV nicméně zdůrazňuje, že je třeba vzít v úvahu všechny tři pilíře udržitelnosti (environmentální, sociální a ekonomický), a to v zásadním kontextu udržitelnosti systémů a potravinové soběstačnosti, a před přijetím jakéhokoli rozhodnutí provést posouzení dopadu, zejména s cílem posoudit náklady iniciativy pro zemědělskou výrobu a hospodářství.

4. Konkrétní připomínky

4.1. Pokud jde o požadavek evropské občanské iniciativy „Omezit do roku 2030 používání syntetických pesticidů v zemědělství EU o 80 %, a to počínaje nejnebezpečnějšími látkami, abychom se do roku 2035 zbavili syntetických pesticidů zcela“:

4.1.1. EHSV varuje před stanovením idealistických nebo nedosažitelných cílů v příliš krátkém časovém horizontu. Poukazuje na to, že Evropská komise již navrhla snížit do roku 2030 používání chemických pesticidů a s nimi spojené riziko a používání nejnebezpečnějších pesticidů o 50 %. Obecněji vzato nesouhlasí s vytyčením cílů v oblasti omezení používání pesticidů, aniž by zemědělci měli k dispozici účinná a dostupná alternativní řešení.

4.1.2. EHSV upozorňuje na to, že regulační rámec pro partnerství veřejného a soukromého sektoru v Evropě patří z hlediska cílů k nejnáročnějším na světě, neboť stanoví zásadu, že nesmí docházet k nepřijatelným dopadům na životní prostředí.

4.1.3. EHSV se domnívá, že ukončení používání pesticidů by nemělo být považováno za jediný nebo hlavní nástroj na záchranu včel, neboť úbytek včel medonosných a volně žijících opylovačů má řadu různých příčin. Je nezbytné bojovat proti všem těmto příčinám. Například v případě včely medonosné spatřují profesionální včelaři hlavní problém v boji proti kleštíku včelímu a sršni asijské a doufají, že se objeví nové možnosti léčby, aby mohli lépe ochránit své včely.

4.1.4. EHSV upozorňuje na význam včel medonosných, volně žijících opylovačů a jiného hmyzu pro zemědělství (například opylování plodin, přirozená regulace škůdců atd.). Poukazuje například na oboustranně prospěšná partnerství mezi zemědělci a včelaři, jako jsou iniciativy typu „Adopte une ruche“⁽¹⁹⁾ (Adopce včelstev), které organizují zemědělce. Zemědělci, kteří adoptují včelstva, totiž věnují při provádění fytosanitárních ošetření k ochraně svých plodin zvláštní pozornost ochraně včel. Měly by být také vyvinuty systémy typu „ApiAlert“⁽²⁰⁾, které by umožnily spočítat úhyn včelstev a určit skutečné příčiny jejich úhynu.

4.2. Pokud jde o požadavek evropské občanské iniciativy „obnovit přírodní ekosystémy v zemědělských oblastech, aby se zemědělství stalo zdrojem obnovy biologické rozmanitosti“:

⁽¹⁹⁾ Le Betteravier, *Quand 14 agriculteurs de l'Aisne deviennent apiculteurs*.

⁽²⁰⁾ 20 Minutes, *Toulouse: Pour suivre la mortalité des abeilles, BeeGuard met au point un compteur vidéo sur ses ruches connectées*.

4.2.1. EHSV zdůrazňuje, že lidská činnost, například některé zemědělské postupy, je sice jednou z příčin úbytku opylovačů a biologické rozmanitosti, ale že zemědělství může představovat i řešení. Uvítal by například větší podporu projektů, jako je opětovná výsadba živých plotů nebo rozvoj medonosných zdrojů ze strany zemědělců, aby se z nich stali aktéři ochrany včel a biologické rozmanitosti. Bude také nezbytné platit zemědělcům více za ekosystémové služby, které poskytují, aby se podpořila jejich účast na tomto typu projektu.

4.2.2. EHSV bere na vědomí vysoké ambice Evropské komise, která má v úmyslu učinit ze zemědělství prostředek k obnově biologické rozmanitosti – prostřednictvím cílů a opatření strategie v oblasti biologické rozmanitosti a strategie „Od zemědělce ke spotřebiteli“ a návrhu nařízení o obnově přírody –, a vyjadřuje obavy ohledně respektování potravinové soběstačnosti EU.

4.2.3. EHSV se domnívá, že je třeba podporovat také dobrovolné zemědělské iniciativy na podporu opylovačů nebo biologické rozmanitosti, které se šíří po celé Evropě. Například ve Francii vydala organizace FNSEA sborník zemědělských iniciativ prospěšných pro opylovače⁽²¹⁾. Tento sborník, jehož účelem je šířit osvědčené postupy „Api-Agri“, uvádí přehled dobrovolných iniciativ ve Francii ve prospěch opylovačů a shromažďuje inspirativní, pozitivní a pragmatické příklady. Na stejném principu byla v roce 2018 v Dánsku zahájena komunikační kampaň s názvem „10 bee-friendly recommendations for your farm“⁽²²⁾ (Deset doporučení pro zemědělské podniky na ochranu včel). V rámci této kampaně jsou propagovány různé dobrovolné iniciativy, které mohou zemědělci provádět na úrovni zemědělských podniků, jako je výsadba živých plotů, výsadba květinových pásů nebo omezení úletu při aplikaci přípravků na ochranu rostlin, a to postřikem za vhodných klimatických podmínek (například při slabém větru) nebo použitím systémů pro omezení úletu.

4.2.4. EHSV se domnívá, že při obnově přírodních ekosystémů v zemědělských oblastech bude muset Evropská komise využít soubor nástrojů: udržování a obnova agroekologické infrastruktury, diverzifikace plodin na podporu vytváření mozaiky plodin v krajině, rozvoj agrolesnictví, ekologického zemědělství a produktů s logotypem označení kvality a původu (SIQO), zachování trvalých travních porostů, omezení používání pesticidů a jejich dopadů atd.

4.3. Pokud jde o požadavek evropské občanské iniciativy „reformovat zemědělství upřednostňováním drobného, rozmanitého a udržitelného zemědělství, podporou rychlého rozšiřování agroekologických a ekologických postupů a umožněním nezávislého odborného vzdělávání za účasti zemědělců a výzkumu v oblasti zemědělství bez pesticidů“:

4.3.1. EHSV poukazuje na zprávu 300 odborníků z 23 členských států, kteří analyzovali možné dopady budoucí SZP na ochranu a obnovu biologické rozmanitosti⁽²³⁾. Vědci předkládají konkrétní návrhy na zlepšení dopadu SZP na biologickou rozmanitost a na pomoc zemědělcům při této transformaci. EHSV doporučuje Evropské komisi a členským státům, aby se jimi inspirovaly v souvislosti s reformou SZP, která je mocným nástrojem zemědělské reformy.

4.3.2. EHSV se nicméně domnívá, že agroekologické transformace a zlepšení biologické rozmanitosti nelze dosáhnout pouze z Bruselu prostřednictvím SZP, a zdůrazňuje rovněž význam místní úrovně. Bude totiž zapotřebí vypracovat ve spolupráci se zemědělci a vlastníky půdy také místní řešení, aby bylo možné přizpůsobit se specifickým rysům území.

4.3.3. EHSV by dále rád zdůraznil, že pokládá za nesmírně důležité hledání účinných alternativ, aby bylo nalezeno řešení pro každého zemědělce. Proto je podle něj zapotřebí podporovat ve větší míře přesné zemědělství, digitální zemědělství, biologickou ochranu, robotiku a také agroekologii, a to s významným finančním příspěvkem na rozvoj výzkumu, zavádění inovací a jejich přijetí ze strany jednotlivých odvětví a zemědělců.

4.3.4. EHSV uznává, že včelařství má jako hospodářské odvětví v mnoha členských státech velký význam a přispívá zejména k rozvoji venkova a udržení obyvatel v dané oblasti. Vzhledem k nedostatečné produkci medu v Evropě by měla být posílena podpora včelařství a využití hospodářského potenciálu medu a dalších včelích produktů (pyl, vosk, mateří kašička atd.), aby se zachovalo profesionální včelařství šetrné k životnímu prostředí, které bude schopno uspokojit poptávku po medu v Evropě. EHSV upozorňuje rovněž na to, že je důležité, aby se včelaři zapojovali do profesních sdružení, aby se mohli lépe organizovat a účinněji hájit zájmy evropského včelařství. Zejména pak žádá, aby Evropská komise využila nadcházející revizi směrnice o medu a posílila v této souvislosti označování medu a sledovatelnost jeho původu, aby tak bylo možné účinněji bojovat proti podvodům a proti dovozu medu ze třetích zemí nedodržujících naše normy, který poškozují evropskou produkci medu.

⁽²¹⁾ Evropský úřad pro bezpečnost potravin, *Recueil des initiatives agricoles favorables aux pollinisateurs*, 2022.

⁽²²⁾ Dánská rada pro zemědělství a potraviny, *10 bee-friendly recommendations for your farm*, 2018.

⁽²³⁾ Pe'er a kol., *How can the European Common Agricultural Policy help halt biodiversity loss? Recommendations by over 300 experts* (Jak může společná zemědělská politika EU pomoci zastavit úbytek biologické rozmanitosti? Doporučení vydaná více než 300 odborníky), 2022.

4.3.5. EHSV doporučuje, aby Evropská komise urychleně zavedla reciprocitu norem s cílem omezit narušování hospodářské soutěže ve vztahu k evropským zemědělcům a zajistit tak, aby akceptovali agroekologickou transformaci.

V Bruselu dne 15. prosince 2022.

Předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG
